Stuk **1363** (2002-2003) – Nr. 1

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

22 oktober 2002

VERZOEKSCHRIFT

betreffende de verplichting een schouwfilter te plaatsen bij gebruik van hout- of allesverbranders of van een open haard

VERSLAG

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening uitgebracht door de heren Erik Matthijs en Jos Bex

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Jacques Timmermans.

Vaste leden :

de heren Gerald Kindermans, Jan Laurys, Erik Matthijs, Jef Van Looy ;

de heer Jacques Devolder, mevrouw Dominique Guns, de heren Patrick Lachaert, Paul Wille ;

de heer Jean Geraerts, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Frans Wymeersch ;

de heren Jacky Maes, Jacques Timmermans ;

mevrouw Isabel Vertriest ;

de heer Jos Bex.

Plaatsvervangers :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, de heren Mark Van der Poorten, Jan Verfaillie ;

de heer Louis Bril, mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht, de heren Guy Sols, Gilbert Van Baelen ;

mevrouw Niki De Gryze, de heren Julien Librecht, Jan Penris ;

de heren Bruno Tobback, Jan Van Duppen ;

de heer Johan Malcorps ;

de heer Herman Lauwers.

INHOUD

Blz.

1. Bespreking 4

2. Conclusie 5

Bijlage : Nota met betrekking tot het verzoekschrift betreffende de verplichting een schouwfilter te plaatsen bij gebruik van hout- of allesbranders of van een open haard 6

DAMES EN HEREN,

Op 21 maart 2002 werd door mevrouw Celestine Vernimmen een verzoekschrift ingediend betreffende de verplichting een schouwfilter te plaatsen bij gebruik van hout- of allesverbranders of van een open haard.

De commissie bevoegd voor verzoekschriften verklaarde het verzoekschrift tijdens haar vergadering van 16 april 2002 ontvankelijk en verwees het voor behandeling door naar de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening. Deze commissie behandelde het verzoekschrift op 25 april, 27 juni en 17 oktober 2002.

1. Bespreking

In de vergadering van 25 april 2002 schetst de heer Jef Van Looy, waarnemend voorzitter, de inhoud van het verzoekschrift. De verzoeker vraagt of het mogelijk is om aan open haarden, hout- en allesbranders dezelfde normen op te leggen als huisvuilverbrandingsovens. Wie zijn huis wil verwarmen met een hout- en allesbranders of open haard zou volgens de verzoeker een filter in de schouw moeten plaatsen en een dubbele schouwwand, zodat er door de muren geen stank kan doordringen tot bij de buren. Verbrandingsovens zijn aan strenge normen onderworpen, maar in de genoemde mini-verbrandingsovens kan hetzelfde worden verbrand zonder controle. Controle op huisverwarming is er niet en lijkt volgens de verzoeker ook niet afdwingbaar.

Mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, meent dat de problematiek van emissies bij gebouwenverwarming algemeen wordt erkend. Uit de emissiegegevens van de Vlaamse Milieumaatschappij en het Milieu- en Natuurrapport Vlaanderen blijkt dat het aandeel in bijvoorbeeld de dioxine-emisise van de sector "gebouwenverwarming" toeneemt en bij de belangrijkste bronnen hoort. Die toename van het aandeel van de gebouwenverwarming is te verklaren door de aanpak en sanering van andere belangrijke puntbronnen, zoals de huisvuilverbrandingsinstallaties en de metaalindustrie.

Zoals de verzoeker ook zelf aanhaalt, is een controle per schouw niet mogelijk. Het opleggen van een filter in de schouw kan volgens de minister enkel gebeuren via de bouwverordeningen en wordt bij voorkeur lokaal, met name door de gemeentelijke overheid, opgevolgd. De vraag is wel of het technisch mogelijk is om in schouwen van woningen een filterinstallatie te plaatsen. Volgens de minister zou het beter zijn om de verbrandingshaard (dus de oven of kachel) te voorzien van een filter die wordt ingebouwd in het apparaat zelf, zodat apparaat en filter samen op de markt worden gebracht. Dit kan het best worden gerealiseerd via een federale productnorm.

Omdat de minister en haar administratie zich bewust zijn van de problematiek, werd intussen ook een protocol afgesloten met enkele bedrijfsfederaties. Ook de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) werd bij het protocol betrokken. In het kader van dat protocol worden sensibiliseringscampagnes uitgewerkt om de bevolking ertoe aan te zetten geen afval te verbranden en de verbrandingstoestellen goed te gebruiken. Binnen het protocol worden ook productnormen voor verbrandingstoestellen uitgewerkt. Dit kan leiden tot het verbieden van bepaalde toestellen of tot voorstellen aan de federale overheid voor aanpassing van de productnormering. De Vlaamse overheid kan zelf geen productnormen opleggen, maar de federale overheid is in kennis gesteld van dit initiatief en zal actief worden benaderd van zodra er concrete voorstellen zijn. De minister zal de tekst van het protocol met de bedrijfsfederaties aan de commissie bezorgen.

De heer Jos Bex vraagt bijkomende technische informatie. Uit de beperkte inlichtingen die het lid heeft ingewonnen, blijkt dat het voorstel van de verzoeker om een filter in de schouw te plaatsen technisch niet haalbaar zou zijn. Het lid laat verder opmerken dat ook de bouwvoorschriften van belang zijn. Door een voldoende hoge schouw te bouwen of de bestaande schouw te verlengen, kan de eventuele burenhinder sterk verminderen.

De heer Jef Van Looy deelt de mening van de minister dat het best een technisch haalbare oplossing wordt gezocht in het apparaat zelf. Ook naar controleerbaarheid is het plaatsen van een filter in de schouw problematisch.

De minister bezorgt de commissie voor de vergadering van 27 juni 2002 een kopie van het "Protocol inzake de preventie van afvalverbranding en de sensibilisering met het oog op het verantwoord gebruik van individuele verwarmingstoestellen op vaste brandstoffen" en een nota over het gebruik van hout- of allesbranders en open haarden. De nota, die als bijlage bij dit verslag wordt opgenomen, behandelt de beleidsopties, de sensibilisering, de technische maatregelen en de Europese normen. De voorzitter vraagt de verslaggevers om op

basis van deze informatie een voorstel van conclusie te formuleren.

2. Conclusie

In de vergadering van 17 oktober 2002 stemt de commissie, op voorstel van de verslaggevers en de commissievoorzitter, in met de volgende conclusie :

Het verzoekschrift illustreert dat het (onoordeelkundig) gebruik van hout- en allesbranders en open haarden tot geurhinder en tot gezondheidsklachten van de omwonenden kan leiden. De commissie acht zich echter niet bevoegd om een uitspraak te doen over de medische gegevens die bij het verzoekschrift zijn gevoegd en over de oorzaak van eventuele hoge meetwaarden die daarin staan vermeld. In de commissie ad hoc Milieu en Gezondheid werd de aangehaalde problematiek besproken. Voor verdere opvolging is doorverwijzing naar het Steunpunt Milieu en Gezondheid aangewezen.

Niettemin staat vast dat het probleem van de verspreiding van gevaarlijke stoffen door hout- en allesbranders ernstig moet worden genomen. Het ontwerp van milieubeleidsplan 2003-2007 bijvoorbeeld vermeldt de afvalverbranding in tonnetjes en open vuren als tweede bron en de gebouwenverwarming als derde bron van de verspreiding van dioxines.

Uit het antwoord en de nota's van de minister blijkt dat informatie- en sensibiliseringscampagnes worden uitgewerkt. Er werd door het Vlaams gewest tevens een protocol gesloten met onder meer de producenten van individuele verbrandingstoestellen op vaste brandstof. In het kader daarvan zal onderzocht worden in hoeverre het opportuun is om voor een aantal toestellen de nodige wetgeving te ontwikkelen inzake productnormering en gebruik. Het ontwerp van milieubeleidsplan 2003-2007 bevat ook een maatregelenpakket inzake gebouwenverwarming.

Productnormering valt onder de bevoegdheid van de federale overheid, en dus is overleg met deze overheid noodzakelijk. Er is ook afstemming nodig op het Europese niveau, waar normen worden uitgewerkt voor huishoudelijke verwarmingstoestellen op vaste brandstoffen.

Het is evident dat deze problematiek ook aan bod moet komen in het kader van het Vlaams Klimaatplan.

De commissie dringt er op aan dat snel wordt gestart met een degelijke sensibiliserings- en informatiecampagne over het gebruik van hout- en allesbranders en open haarden. In het kader van de geplande sensibiliseringscampagnes zal bij de gemeentebesturen worden aangedrongen op het voorzien van voorzorgsmaatregelen in het kader van de bouwverordening. Aan de Administratie voor Milieu-, Natuur-, Land- en Waterbeheer (Aminal) wordt gevraagd een bruikbaar voorstel ter zake te laten uitwerken, bijvoorbeeld door de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO).

De commissie vraagt de minister tevens om toe zien op de vlotte uitvoering van het protocol met de producenten en op de ontwikkelingen op federaal en Europees niveau en om hierover binnen een termijn van 12 maanden verslag uit te brengen aan de commissie.

Bij het opmaken van een milieubeleidsovereenkomst met de houtnijverheid moet aan de verwijdering van niet herbruikbaar of nuttig recycleerbaar houtafval de nodige aandacht worden besteed, vooral dan wat het bewerkt afvalhout betreft.

Verslaggevers, *Voorzitter,*

Jos BEX Jacques TIMMERMANS

Erik MATTHIJS

BIJLAGE

Nota met betrekking tot het verzoekschrift betreffende de verplichting een schouwfilter te plaatsen bij gebruik van hout- of allesbranders of van een open haard

(Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening)

Afweging beleidsopties

Volgens de studie 'Emissies van dioxines en PAK's door gebouwenverwarming met vaste brandstoffen' van VITO iov Aminal, Afdeling Algemeen Milieu- en Natuurbeleid (Aminabel) hebben verbrandingsproeven en de daaruit resulterende emissiefactoren aangetoond dat drie factoren een invloed hebben op de emissies van kachels en open haarden. Het gaat hier meer bepaald om het *stookgedrag* (stookduur, stookcyclus, belading en beluchting), de *brandstof* en de *technische installatie* (kachels of open haard en schoorsteen). Bij het uitstippelen van het beleid wordt dan ook ingespeeld op deze drie componenten van de problematiek.

Sensibilisering

In het kader van het protocol dat werd afgesloten met een aantal bedrijfsfederaties werden een aantal beleidsopties besproken binnen een werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van de milieu-administratie en de bedrijfsfederaties. Met betrekking tot het stookgedrag en de brandstof wordt een brochure en een aanpassing van de handleidingen bij kachels en open haarden voorbereid tegen het najaar 2002. De brochure zal enerzijds een aantal tips geven in verband met het stookgedrag en de toegelaten brandstoffen en anderzijds ook wijzen op een aantal aandachtspunten bij aanschaf van een toestel en constructie van schoorstenen.

Technische maatregelen

Om schadelijke emissies met behulp van technische maatregelen te reduceren kan in eerste instantie het verbrandingsproces geoptimaliseerd worden (primaire maatregelen). Dit kan door de verbrandingstemperatuur te verhogen. Oudere niet-katalytische kachels doen dit door de onverbrande koolwaterstoffen en koolstofmonoxide in een secundaire kamer te sturen en te mengen met verse, voorverwarmde lucht waardoor de verdere verbranding bevorderd wordt. De huidige systemen injecteren secundaire lucht aan de bovenzijde van de primaire verbrandingskamer, hetgeen ontbranding van de koolwaterstoffen mogelijk maakt. Meerdere luchtkanalen met schermplaten die de warmte bovenaan tegenhouden vergemakkelijken de verbranding.

In tweede instantie kan gebruik gemaakt worden van secundaire ('end-of-pipe') maatregelen die evenwel niet standaard bij de toestellen worden geleverd. De twee belangrijkste voorzieningen zijn filters en katalysatoren. Bij gebruik van een filter wordt voornamelijk stof afgescheiden en verlaten de rookgassen de schoorsteen dus meer gezuiverd. Door het gebruik van een keramische katalysator die gecoat is met een edelmetaal zoals platina of palladium kan de verbranding verder geoptimaliseerd worden. Deze laat toe om koolwaterstoffen en andere producten van onvolledige verbranding op lagere temperaturen te verbranden. De katalysator gaat drie tot vijf jaar mee. De katalysator is gevoelig voor zware metalen (vb. afkomstig van sloophout) en zwaveldioxide (vb. bij verbranding van kolen). Het werkelijke effect van een katalysator op de uitstoot van schadelijke stoffen zoals polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's) en koolstofmonoxide (CO) is nog onvoldoende onderzocht. Omdat het moeilijk is om vast te stellen wanneer een katalysator defect is en vervanging erg duur is, zijn katalysatorkachels de laatste jaren minder populair geworden en wordt meer aandacht besteed aan meer verfijnde technieken die onder de primaire maatregelen vallen.

Europese normen

Momenteel worden binnen het Technisch Comité 295 van de CEN geharmoniseerde normen (hEN 13229 en hEN 13240 in tabel 1) voor huishoudelijke verwarmingstoestellen op vaste brandstoffen uitgewerkt. Onder voorbehoud zullen deze normen begin 2003 verschijnen.

Tabel 1: Indeling voor open haarden en inzethaarden op vaste brandstof

	a) vrijstaande of in te bouwen vuurhaarden zonder functionele veranderingen	**b) vrijstaande of in te bouwen vuurhaarden met functionele veranderingen**	**c) in nissen of in bekleding in te bouwen toestellen**
1 Vuurhaarden met gesloten deuren	EN 13 240	EN 13 229	EN 13 229
2 Vuurhaarden met open of gesloten deuren	EN 13 240	EN 13 229	EN 13 229
3 Vuurhaarden zonder deuren	EN 13 229	EN 13 229	EN 13 229
Opmerking: Zonder functionele verandering betekent een verandering van de bekleding van de vuurhaard, die de warmteafgifte verandert, maar de verbranding niet beïnvloedt			

Ten einde rekening te houden met eventuele verschillen ten aanzien van geografische ligging, klimaat en levensgewoonten alsook beschermingsniveaus, die mogelijkerwijs op nationaal, regionaal of lokaal vlak bestaan, kunnen klassen worden vastgesteld voor het na te leven voorschrift. Voor de huishoudelijke verwarmingstoestellen op vaste brandstoffen zijn performantieklassen opgenomen voor CO-emissies en het rendement (tabel 1 en 2). Het Technisch Comité 295 van de CEN stelt hierbij dat de CO-concentratie in de verbrandingsgassen een voldoende indicator voor volledige verbranding vormt.

Tabel 2. Klassen EN 13229

Klasse	**CO emissie (bij 13% O_2)**	**Efficiëntie (%)**
Klasse 1	≤ 0.3	≥ 70
Klasse 2	>0.3 ≤ 1.0	≥ 60 < 70
Klasse 3	-	≥ 50 < 60
Klasse 4	-	≥ 30 < 50

Tabel 3. Klassen EN 13240

Klasse	**CO (vol% bij 13% O_2)**	**Efficiëntie (%)**
Klasse 1	≤ 0.3	≥ 70
Klasse 2	>0.3 ≤ 1.0	≥ 60 < 70
Klasse 3	-	≥ 50 < 60

Als men reglementeert, moet men zich evenwel bedienen van en beperken tot het geheel of delen van de geharmoniseerde norm, zonder toevoeging van andere elementen. Elke nieuwe of vernieuwde reglementering moet aan de EC genotificeerd worden om na te gaan of er geen onrechtmatige, discriminerende of handelsbelemmerende maatregelen in voorkomen. Met betrekking tot de vaststelling van minimale eisen, is de nationale (federaal of gewestelijk) regelgeving van toepassing. Productnormen opgelegd ter bescherming van volksgezondheid en/of leefmilieu vallen in België volledig onder de bevoegdheid van de Federale Minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu.

Aminabel onderzoekt momenteel aan welke prestatieniveaus (performantieklassen voor CO-emissies en het rendement) in Vlaanderen kan worden voldaan. Daartoe voert VITO een studie-opdracht iov Aminabel uit waarbij metingen (CO, PAK's, dioxines, CO_2, stof, …) worden uitgevoerd op een aantal verwarmingstoestellen op vaste brandstoffen. Hierbij wordt ondermeer onderzocht in hoeverre CO een geschikte indicator vormt voor de milieu-effecten van kachels die het meeste risico's kunnen opleveren, met name fijn stof, PAK's, dioxines, geur, KWS, NO_x, … De resultaten van deze studie zullen eind augustus 2002 bekend zijn.

Hierbij wordt de sector van kachelproducenten en –verdelers (vertegenwoordigd door CIV) actief betrokken, zoals voorzien in het protocol. In eerste instantie wordt een bevraging georganiseerd bij Vlaamse kachelproducenten en –verdelers om de huidige stand van zaken en de toekomstperspectieven op de Vlaamse markt te kunnen inschatten. De resultaten van deze inventarisatie en de studieopdracht van VITO zullen in samenspraak met CIV beoordeeld worden om tot een gezamenlijk voorstel te komen inzake de haalbaarheid van de voorgestelde performantieklassen in Vlaanderen.

Na het verschijnen van de Europese normen kunnen in overleg met de overige gewesten en de federale overheid minimale eisen vastgelegd worden in een KB.